

Forvaltningsrevisjon

Tydal barne- og ungdomsskole
Ressursbruk, tidlig innsats og tilpasset opplæring

Tydal kommune

April 2018

Fr. 1021

Forord

Denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført på oppdrag av Tydal kommunes kontrollutvalg i perioden september 2017 – april 2018.

Undersøkelsen er utført i henhold til NKRFs standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Revisjon Midt-Norge IKS vil takke alle som har bidratt konstruktivt med informasjon i undersøkelsen.

Orkanger, 13.4.2018

Arve Gausen /s/
Ansvarlig forvaltningsrevisor

Tor Arne Stubbe /s/
Prosjektmedarbeider

Sammendrag

Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært å se om kommunens styring av opplæringsområdet er innenfor gitte rammer. Videre å se om kommunen ivaretar tidlig innsats og tilpasset opplæring innen opplæringsområdet på utvalgte områder. Dette for å se om krav i regelverk og nasjonale anbefalinger følges opp på disse områdene.

Tidlig innsats innebærer at skolene iverksetter tiltak for barn og elever med en gang det er behov hos den enkelte. Tilpasset opplæring gjelder både for de som følger ordinær undervisning og for de som mottar spesialundervisning. Skolens evne til å gi elevene opplæring innenfor rammen av ordinær undervisning, er med på å avgjøre behovet for spesialundervisning.

Konklusjon

Problemstilling 1: Utføres grunnskoleopplæring innenfor kommunestyrets rammer?

Vi konkluderer med at Tydal barne- og ungdomsskole har en organisering og styring som i hovedsak sikrer betryggende kontroll og oppfølging av kommunestyrets rammer de siste årene. Det er imidlertid en dobbeltrolle i rådmannens styring av oppvekstområdet, som kommunen organisatorisk bør søke å unngå. Dette for å unngå interessekonflikt og ledelsesutfordringer i styring av opplæringsområdet. Det har videre manglet en tilstandsrapportering til skoleeier i deler av siste periode, og dette er ikke i samsvar med opplæringslovens krav. Det er positivt at siste tilstandsrapport for opplæring er behandlet i kommunestyret. Skoleeier må sikre videreføring av årlig tilstandsrapportering av opplæringsområdet.

Ressursbruken per elev i skolen er høy i Tydal, sammenlignet med snittgrupperinger. Dette har sammenheng med en elevtallsreduksjon, noe som medfører at det er færre elever å dele utgiftene på. Tydal kommune er sårbar for større variasjoner i antall elever, da dette får betydning for kommunens utgifter per elev. Dette er forhold som må ha kommunens oppmerksomhet.

Problemstilling 2: Sikres tidlig innsats i skolen?

Det er revisors konklusjon at det sikres tidlig innsats i skolen ved overganger mellom skole og barnehage. Det er etablert rutiner og verktøy for kartlegging av elevenes mestringsnivå, noe som er sentralt i dette arbeidet. Det er videre ekstra lærertetthet fra 1. til 4. årstrinn i skolen, samt at det er en bred kompetansesatsing blant ansatte på skolen. Det interkommunale nettverket knyttet til opplæring i NEA-regionen er avviklet og det er ikke etablert et nytt. Dette kan medføre sårbarhet og bør ha kommunens oppmerksomhet.

Skolens læringsresultater i nasjonale prøver, ligger noe under eller likt med sammenlignbare kommuner og landet for øvrig. Det er likevel verdt å merke seg at Tydal er blant de kommuner i Trøndelag, med flest elever som fullfører og består videregående skole.

Problemstilling 3: Sikres tilpasset opplæring innenfor den ordinære opplæringa?

Vi konkluderer med at kommunen i all hovedsak har tilfredsstillende oppfølging av elever med behov for spesialundervisning. Vi ser at andelen elever som har vedtak om spesialundervisning er over halvert siden 2014 til 2017, og er på 6,8 % i 2017. Tydal barne- og ungdomsskole jobber med tilpasset opplæring ved at de tar i bruk ulike metoder og verktøy, for å kartlegge og avdekke ståsted og eventuelle vansker. Vi ser videre at man har økt styrkingstiltak i den ordinære undervisningen, dette gir en positiv utvikling med tanke på systematisk arbeid for tilpasset opplæring til den enkelte elev.

Anbefaling

Vi anbefaler Tydal kommune:

- Å sikre at styring av opplæringsområdet er i samsvar med gjeldende krav til dette
- Sikre at tilstandsrapporteringen innen opplæringsområdet videreføres, i samsvar med opplæringslovens krav
- Etablere nettverksamarbeid innenfor opplæringsområdet med andre kommuner

Innholdsfortegnelse

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	6
1 Innledning.....	8
1.1 Tidlig innsats og tilpasset opplæring	8
2 Undersøkelsesopplegget.....	10
2.1 Avgrensning.....	10
2.2 Problemstilling	10
2.3 Revisjonskriterier	10
2.4 Metode	11
3 Rammer for grunnskoleopplæringen	12
3.1 Revisjonskriterier	12
3.2 Data.....	12
3.2.1 Organisering og administrativ styring av oppvekstområdet.....	12
3.2.2 Tydal barne- og ungdomsskoles oppfølging av kommunestyrets rammer	15
3.2.3 Analyse av relevante nøkkeltall for ressursbruk i skolen.....	16
3.2.4 Elevtallsutvikling.....	17
3.3 Revisors vurdering.....	18
4 Tidlig innsats	19
4.1 Revisjonskriterier	19
4.2 Data.....	19
4.2.1 Overgang mellom barnehage og skole.....	19
4.2.2 Avdekking av behov hos elevene	20
4.2.3 Ekstra lærertetthet fra 1. til 4. årstrinn	22
4.2.4 Læringsresultat blant elevene i skolen	24
4.3 Revisors vurdering.....	26
5 Tilpasset opplæring	28
5.1 Revisjonskriterier	28
5.2 Data.....	29
5.2.1 Elevers behov for spesialundervisning	29
5.2.2 Tilrettelegging av undervisning.....	30
5.2.3 Vedtak om spesialundervisning.....	31
5.3 Revisors vurderinger.....	32

6	Høring	34
7	Konklusjon og anbefalinger	35
7.1	Konklusjon	35
7.2	Anbefaling.....	36
	Kilder	37
	Vedlegg 1 – Kommunens høringssvar	38
	Vedlegg 2 – Elever som har bestått vgs.	39

Tabell

Tabell 1	Regulert budsjett og regnskap for Tydal barne- og ungdomsskole (tall i tusen).....	15
Tabell 2	Ressurser til grunnskoleopplæring sammenlignet med andre– SSB	16
Tabell 3	Elevtall og gruppestørrelse i grunnskolen sammenlignet med andre, 2013-2017	17
Tabell 4	Elevtallsutvikling i Tydal kommune fra 2011 til 2023	17
Tabell 5	Gjennomsnittlig gruppestørrelse (elevtimer/lærertime) for Tydal kommune, 2014 – 2017.	23
Tabell 6	Utdanning til pedagogisk personell på skolen 2013-2017	24
Tabell 7	Gjennomsnittlig grunnskolepoeng avgangselever, 2014-2017	25
Tabell 8	Overgang til vgs. for elever fra Tydal barne- og ungdomsskole, 2013 -2017.....	25
Tabell 9	Andel elever fra 2012 til 2017 i Tydal som har fullført vgs.	26
Tabell 10	Andel elever med spesialundervisning i Tydal barne- og ungdomsskole, 2013-2017	30

Figurer

Figur 1	Administrativ organisering av oppvekstområdet i Tydal kommune.....	13
---------	--	----

1 Innledning

Denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført av Revisjon Midt-Norge på oppdrag fra Tydal kommunes kontrollutvalg. Kontrollutvalget bestilte en forvaltningsrevisjon av opplæringsområdet i Tydal kommune.

I plan for forvaltningsrevisjon for 2017-2020 er følgende omtalt om undersøkelsen:

Tydal bruker mye ressurser til skole og har en høy andel spesialundervisning. Resultater fra 10.klasse viser at Tydal ligger noe under snittet for andre kommuner (kommunebarometer).

I bestillingssaken vises det blant annet til å se på om spesialundervisningen gjennomføres og vedtas i samsvar med krav. Videre om tidlig innsats ivaretas og hvordan ressursbruken er knyttet til opplæringsområdet.

Revisjonen la frem en plan for gjennomføring i Kontrollutvalgets møte i sak 14, den 14.9.17. Kontrollutvalget vedtok prosjektplan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon i møtet. Innretningen fra prosjektplanen er nærmere beskrevet i kapittel 2.

1.1 Tidlig innsats og tilpasset opplæring

Tidlig innsats

Tidlig innsats innebærer at skolene iverksetter tiltak for barn og elever med en gang det er behov¹, ifølge meldingen fra Stortinget. Det vises til at tiltak tidlig i opplæringsløpet har høyere effekt enn senere. Tidlig innsats rettes mot elever med svake prestasjoner. Virkemidler innenfor ordinær undervisning antas å ha større effekter på elevenes læring, enn å etablere permanente nivåbaserte elevgrupper. Dette legger til rette for å øke prestasjonene til alle i elevgruppen og redusere behovet for spesialundervisning. Det overordnede målet er å tilrettelegge for at elevene på et tidlig tidspunkt skal få den støtten de trenger, i den ordinære opplæringen, ifølge meldingen.

Tilpasset opplæring

Tilpasset opplæring gjelder for alle elever, lærlinger, lærekandidater og voksne². Tilpasset opplæring er et virkemiddel for at alle skal oppleve økt læringsutbytte. Det er ingen individuell rett, men skal skje gjennom variasjon og tilpasninger til mangfoldet i elevgruppen innenfor ordinær undervisning. Tilpasset opplæring gjelder både for de som følger ordinær undervisning

---

¹ Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen, Meld. St. 21 (2016-2017), kap 5.1 og 5.3.1

² <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/tilpasset-opplaring/hva-er-tilpasset-opplaring/>

og for de som mottar spesialundervisning. I den ordinære undervisning har ikke eleven rett til noen særskilt tilrettelegging. Spesialundervisning er derimot en individuell rett den enkelte elev har, ved behov for ekstra tilrettelegging utover det ordinære tilbudet. Skolens evne til å gi elevene opplæring innenfor rammen av ordinær undervisning, er med på å avgjøre behovet for spesialundervisning³. Læreplanverket inneholder føringer for arbeidet med elevenes læring, og er relevante når lærere planlegger, gjennomfører og vurderer opplæringen til den enkelte. Tilpasset opplæring handler også om å utnytte det lokale handlingsrommet i arbeidet med læreplaner og vurdering for læring.

---

³ Ivaretar elevenes faglige og sosiale utvikling

2 Undersøkelsesopplegget

Av bestillingen fra kontrollutvalget fremgår det at Revisjon Midt-Norge skal gjennomføre en forvaltningsrevisjon av ressursbruk, tidlig innsats og spesialundervisning i skolen.

2.1 Avgrensning

Revisor har i samsvar med kontrollutvalgets bestilling valgt å se på rammer for undervisningen, også sammenlignet ressursbruken med sammenlignbare kommuner og grupper. Det vil også beskrives nøkkeltall til spesialundervisning der disse gir relevant informasjon. Undersøkelsen har hatt fokus på enkelte områder innen tilpasset opplæring og tidlig innsats. Revisor har ikke tatt med detaljerte resultater fra nasjonale prøver i 5. og 8. trinn, da det er få elever i hvert mestringstrinn i Tydal barne- og ungdomsskole. Det samme gjelder også for detaljert informasjon knyttet til elever med spesialundervisning. Disse resultatene er unntatt offentlighet.

2.2 Problemstilling

Problemstillinger i undersøkelsen

1. Utføres grunnskoleopplæring innenfor kommunestyrets rammer?
  - a. Styring og organisering av opplæringsområdet
  - b. Ressursbruk og elevtall i opplæringen
2. Sikres tidlig innsats i skolen?
3. Sikres tilpasset opplæring innenfor den ordinære opplæringa?

Områdene som belyses er nærmere konkretisert i problemstillingene i kapitelene 3, 4 og 5.

2.3 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er krav, forventninger eller referanser som innsamlet data vurderes opp mot. Kriteriene hentes for eksempel fra lov, lovforarbeider, veiledere eller politiske vedtak. Alle kriterier skal komme fra autoritative kilder.

For denne undersøkelsen gir opplæringsloven føringer knyttet til spesialundervisning, tilpasset opplæring og tidlig innsats. Videre gir kommunestyret økonomiske føringer knyttet til opplæringa. Skolens ressursbruk sammenlignes med snittgrupperinger i landet for øvrig. Kommuneloven gir føringer for at administrasjon skal være underlagt betryggende kontroll, noe som også gjelder for opplæringsområdet.

Kriteriene belyses nærmere i kapitel 3-5.

2.4 Metode

Revisor har gjennomført intervju og dokumentgjennomgang av kommunens årsmelding og regnskap i siste periode, i tillegg til andre relevante dokumenter som gjelder opplæringsområdet i kommunen. Det er videre innhentet årsrapport og individuell opplæringsplan for hver elev med spesialundervisning i kommunen. Det er gjennomført intervju med et utvalg av ansatte fra skolen og fra PP-tjenesten i Værnesregionen knyttet til undersøkelsens problemstillinger. Det er også innhentet statistikk fra SSB og GSI for å supplere data i undersøkelsen.

Følgende er intervjuet:

- Sektorleder oppvekst/undervisningsinspektør
- Rektor
- Spesialpedagog barnetrinnet
- Kontaktlærer 1. trinn
- Kontaktlærer 4. trinn
- Rådgiver PP-tjenesten Værnesregionen

Det er skrevet referat fra alle intervjuene som er verifisert av de som er intervjuet. Det har videre vært gjennomført samtaler og dialoger via e-post med rådmannen, spesialpedagogisk koordinator på skolen og folkehelsekoordinator. Disse er lagt til andre data i undersøkelsen. Det er også innhentet data fra Trøndelag fylkeskommune, om andelen elever fra Tydal kommune som fullfører og består videregående skole. Informasjonen fra fylkeskommunen har supplert data ytterligere i undersøkelsen. Informasjonen som er innhentet er tilstrekkelig for å besvare problemstillingene i undersøkelsen.

3 Rammer for grunnskoleopplæringen

Dette kapitlet besvarer undersøkelsens problemstilling 1., om grunnskoleopplæringen utføres i samsvar med kommunestyrets rammer.

3.1 Revisjonskriterier

Vi har i denne problemstillingen belyst Rådmannens styring av oppvekstområdet nærmere, dette for å se om denne er i henhold til betryggende kontroll jf. kommunelovens § 23.2. og tilhørende rapporteringsplikt. Her er også kommunens etikkreglement⁴ og punktet knyttet til interessekonflikt, som reguleres av habilitetsbestemmelsene, jf. forvaltningslovens § 6, belyst noe nærmere. Det er videre krav til årlige tilstandsrapporter av opplæringsområdet i opplæringsloven, jf. opplæringsloven § 13-10. Vi belyser også om Tydal barne- og ungdomsskole følger opp kommunestyrets vedtatte budsjett ved regnskapsavleggelsen. Vi har avslutningsvis sammenlignet ressursbruken i skolen med tilsvarende snitt i landet, ved bruk av data fra SSB. Det er også beskrevet faktisk og forventet elevtallsutvikling i Tydal barne- og ungdomsskole.

Vi vil se på følgende forhold knyttet til styring av opplæringsområdet:

- Rådmannens organisering og administrative styring av Tydal barne- og ungdomsskole og oppfølging av kommunestyrets rammer
- Analyse med relevante nøkkeltall knyttet til ressursbruken i skolen, sammenlignet med andre kommuner og snittgrupperinger
- Elevtallsutvikling frem til i dag, samt fremover

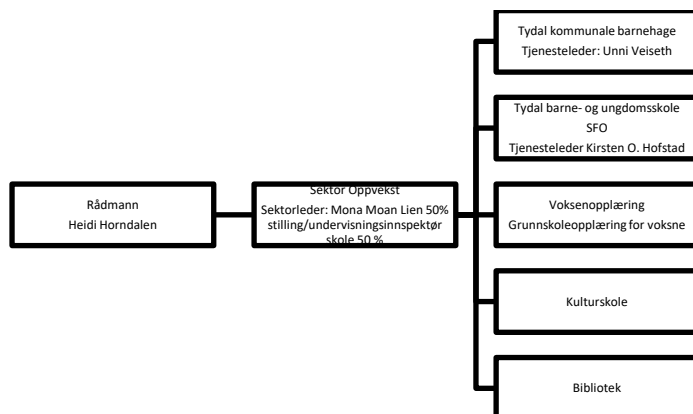
3.2 Data

3.2.1 Organisering og administrativ styring av oppvekstområdet

Tydal kommune har en barne- og ungdomsskole med årstrinn fra 1. til 10. samt SFO tilbud. Følgende administrative organisasjonskart er knyttet til oppvekstområdet i kommunen og vist på neste side.

---

⁴ Vedtatt i k-sak 92/16.

Figur 1 Administrativ organisering av oppvekstområdet i Tydal kommune

Det er rådmannen ved Sektorleder oppvekst, som har det overordnede ansvaret for Tydal barne- og ungdomsskole i kommunen. Dette er den eneste skolen i Tydal, og rektor ved skolen har ansvar for det ordinære skoletilbudet, for grunnskoleelever i kommunen. Rektor er delegert ansvaret for fag, personal og økonomi ved skolen.

Tydal kommune er videre tilknyttet PPT – Pedagogisk – psykologisk tjeneste i Værnesregionen. PPT skal utarbeide sakkyndig vurdering der loven krever det. Dette gjelder særlig å tilrå rett til, etter opplæringsloven § 5-1. PPT er rådgivende og veiledende når det gjelder opplæringens innhold, metoder, organisering og omfang. En ansatt fra PPT har fast besøksdag, hver 14. dag, i Tydal barne- og ungdomsskole.

Tydal barne- og ungdomsskole er en 1. til 10.skole, med 74 elever, høsten 2017. Skolen opererer med sammenslåtte klasser til undervisningen, med unntak av fagene norsk, matematikk og engelsk. På 6. og 7. årstrinn er klassene fast sammenslått i alle fag. Rektor har det overordnede pedagogiske ansvaret, mens kontaktlærerne har undervisningsansvaret. Det er videre etablert en spesialpedagogisk gruppe på skolen. Denne består av en spesialpedagog for barnetrinnet og en for ungdomstrinnet, i tillegg er det en spesialpedagogisk koordinator på skolen. Dette medfører at skolen har god dekning av spesialpedagogisk kompetanse i dag.

Administrativ rapportering av opplæringsområdet

Skolens utviklingsplan for 2011-2014 har følgende hovedmål⁵, skolen skal:

- arbeide for god faglig og sosial utvikling hos elevene
- arbeide for kompetanseutvikling i personalet
- ta i bruk lokalsamfunnet som ressurs og arena for læring

⁵ Kommunens årsmelding 2014 og 2015

I årsmeldingen 2014-2015 vises det blant annet til at resultater fra nasjonal og lokal kartlegging viser tilfredsstillende resultater i forhold til både faglige og sosiale ferdigheter hos elevene. Skolen har likevel utfordringer på begge områder. Arbeidet med å bedre organisering av utviklingsarbeidet og skolens systemer for oppfølging og etterprøving av praksis har fortsatt hatt fokus. Gode systemer for å sikre kvalitet og fremdrift i arbeidet, er viktig for elevenes læring. Undervisningspersonalet i grunnskolen har i 2015 foretatt gjennomgang av lokale læreplaner i fagene. I årsmelding 2016 vises det blant annet til at skolen har igangsatt et utviklingsprosjekt i regi av Utdanningsdirektoratet, der målet er å videreutvikle vurderingsarbeidet i skolen. Det er laget en plan for vurderingsarbeidet for skoleårene 2016/17 og 2017/18 med et felles nettkurs for lærere, som starter høsten 2016 og avsluttes juni 2018.

Sektorleder oppvekst sier at det er ikke avgitt noen egen tilstandsrapportering til kommunestyret jf. krav i opplæringsloven siden 2011. Med ansettelse av sektorleder oppvekst, sommeren 2016, er det utarbeidet en tilstandsrapport for skolen. Denne er behandlet i kommunestyret og ble tatt til orientering, januar 2018⁶. Kommunestyret behandler i tillegg årsmelding, budsjett og regnskap samt tertialrapportering i løpet av regnskapsåret, som også omhandler opplæringsområdet.

Rådmannens administrative styring av oppvekstområdet

I rapportens figur 1. vises administrativ styring av oppvekstområdet. Vi har valgt å belyse delingen av en stilling som sektorleder Oppvekst (50 %) og Undervisningsinspektør (50 %), noe nærmere.

Rådmann sier at fra høsten 2015 ble det opprettet en prøveordning med sektorleder oppvekst i 50 % stilling, fra ca. midten av 2016. Oppvekstsektoren er både omfattende og forholdsviss stor, slik at den må være representert i rådmannens ledergruppe. Sektorleder oppvekst har det overordnede budsjettansvar og personalansvar for lederne i sektoren. Delingen i dag er ikke optimal, med tanke på at 50 % stilling er sektorleder oppvekst leder for rektor, mens i den andre 50 % er rektor leder for undervisningsinspektør, som også er sektorleder oppvekst. Det kan lett bli en sammenblanding av roller. Rådmannens nærhet til sektorleder blir videre noe begrenset i dag, da det er en 50 % stilling. Rådmannens intensjon er at sektorleder oppvekst bør bli 100 % stilling.

Sektorleder sier at hennes delte stilling medfører at hun har halv stilling som rektors overordnede, og den andre halve stillingen er underordnet rektor. Hun forteller at dette kan

---

6 K-sak 3/18, 25.1.18.

være en utfordring, men at samarbeidet med rektor er godt. Hun mener det viktige er at de drøfter de tingene som er utfordrende. Sektorleder forteller at hun legger rammene for aktiviteten i skolen og hva man skal ha fokus på, samtidig som hun som undervisningsinspektør skal være med å utføre disse oppgavene i skolen. Derfor er man litt påpasselig med hvilke oppgaver hun har som undervisningsinspektør, og hvilke oppgaver og ansvar rektor skal ha. Hun deltar i tillegg i skolens plangruppe, sammen med rektor og trinnledere, hvor prioriteringer av oppgaver i skolen gjøres. Her forsøker hun å la rektor og trinnledere få ta en større rolle.

Rektor sier at sektorleder har overordnet ansvar for oppvekstsektoren i kommunen, som barnehage, grunnskole, voksenopplæring, bibliotek og kulturskole. Ordningen med sektorleder i 50 % stilling kombinert med 50 % undervisningsinspektør er løst ved at følgende oppgaver er lagt til undervisningsinspektørstillingen:

- Overordnet ansvar for spesialundervisningen ved skolen, herunder enkeltvedtak, individuelle opplæringsplaner, rapportering på gjennomført spesialundervisning og kontakt med PPT.
- Innkjøpsordninger inventar og utstyr.
- Stedfortreder ved rektors fravær.
- Leder for skolefritidsordningen (10 % stillingsandel)
- IT-ansvarlig for grunnskolen og voksenopplæringen (20 % stillingsandel)

3.2.2 Tydal barne- og ungdomsskoles oppfølging av kommunestyrets rammer

Vi har hentet ut en tabell fra driftsregnskapet som viser vedtatt regulert budsjett og regnskapsførte utgifter for Tydal barne- og ungdomsskole i perioden 2013-2017.

Tabell 1 Regulert budsjett og regnskap for Tydal barne- og ungdomsskole (tall i tusen)

År	Budsjett	Regnskap	Merforbruk	Mindreforbruk
2013	11 170	11 413	-243	
2014	10 635	10 993	-358	
2015	10 859	10 420		439
2016	10 790	10 537		253
2017 ⁷	10 254	10 168		86

Kilde: Tydal kommune

⁷ Regnskapstall for 2017 hentet ut av regnskapet 2.2.18 og er ikke revidert.

Tydal Barne- og ungdomsskole har redusert utgiftene med kr 1,24 mill. kr, siste fem år. Det var et merforbruk i forhold til vedtatt budsjett i 2013 og 2014. Etter dette, har skolen hatt et mindreforbruk, siste tre år.

Rektor sier at skolen hadde merutgifter på lønn for noen år siden. Dette var knyttet til uforutsett, men lovpålagt undervisning. De siste tre år har skolen forholdt seg til budsjett. Rektor viser til at budsjettene for skolen reduseres, men at det er god dialog om budsjettet med skoleeier. Budsjettet følger i noen grad elevtallsutviklingen. Skolen har en gradvis reduksjon av ansatte ved naturlig avgang. Elevtallet vil ifølge prognosene, fortsette noe ned, før det igjen vil øke noe. Ved at erfarne ansatte pensjoneres, og at disse ikke erstattes, kan dette medføre en utfordring mht. å tilfredsstille kompetansekrav i skolen. Rektor sier at skolen rapporterer til kommunestyret gjennom årsmeldinger. Dette bekreftes videre av Sektorleder oppvekst som sier at skolen arbeider i tråd med de signalene som gis fra kommunestyret, og man har de siste årene holdt seg innenfor budsjett. For noen år tilbake opplevde skolen å overskride budsjettene.

3.2.3 Analyse av relevante nøkkeltall for ressursbruk i skolen

Vi viser her utvalgte nøkkeltall for ressursbruken i skolen, sammenlignet med like kommuner og snitt for landet.

Tabell 2 Ressurser til grunnskoleopplæring sammenlignet med andre- SSB

	Tydal 2013	Tydal 2014	Tydal 2015	Tydal 2016	Tydal 2017*	Like kommuner ⁸ 2016	GJ. Landet ⁹ 2016
Utgifter til grunnskole ¹⁰ per innbygger	18 576	18 537	18 142	17 800	17 564	17 771	12 902
Utgifter til grunnskolen ¹¹ per elev	221 322	228 153	221 559	216 986	200 798	176 330	118 986
Lønnsutgifter ¹² til grunnskole per elev	176 496	182 291	174 829	165 989	157 358	134 353	89 517
Utgifter til SFO per elev	31 960	37 412	40 670	40 811	31 443	30 172	28 180
Utgifter til lokaler per elev	36 427	41 103	40 134	43 466	36 640	31 649	18 189

Kilde: SSB

*Foreløpige tall for 2017, endelig tall er tilgjengelig fra 15. juni 2017

8 Gruppe 6 – små kommuner med høye bundne kostnader per innbygger, høye frie disponible inntekter

9 Uten Oslo

10 Undervisning, SFO, skoleskyss og lokaler

11 Undervisning, SFO, skoleskyss og lokaler

12 Undervisning, skoleskyss og lokaler

Tabellen viser at ressurser til grunnskolen per innbygger er redusert fra 2013 til 2017 med kr 1 012 og ligger ganske likt med like kommuner, men over gjennomsnittet i landet. Utgifter til grunnskolen per elev hadde en økning mellom 2013 til 2014 og er redusert årlig etter dette. Tydal har høyere utgifter per elev, enn snittet i like kommuner¹³ og landsgjennomsnittet for 2016. Det er lønnsutgiftene per elev som gir de høyeste forskjellene, sammenlignet med like kommuner og landsgjennomsnittet. Utgifter til SFO og lokaler gir noe høyere utgifter enn like kommuner og landsgjennomsnittet. Det er viktig å merke seg at en reduksjon på en elev i Tydal får større betydning på andelstallet, enn tilsvarende reduksjon i en kommune med flere elever.

Vi viser i neste tabell gruppestørrelser i Tydal barne- og ungdomsskole sammenlignet med like kommuner og snittet i landet.

Tabell 3 Elevtall og gruppestørrelse i grunnskolen sammenlignet med andre, 2013-2017

	Tydal 2013	Tydal 2014	Tydal 2015	Tydal 2016	Tydal* 2017	Like kommuner ¹⁴ 2016	GJ. Landet ¹⁵ 2016
Elever per kommunal skole	79	78	76	81	74	79	221
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	9,5	7,3	7,7	8,2	7,9	8,9	13,4

Kilde: SSB

*Foreløpige tall for 2017, endelig tall er tilgjengelig fra 15. juni 2017

Elevtallet i Tydal varierer i perioden og er på 74 elever i 2017. Gjennomsnittlig gruppestørrelse¹⁶ fra 1. -10. årstrinn har også variert noe, men ligger noe under gjennomsnittet for like kommuner, og betydelig under landet for øvrig i 2016.

3.2.4 Elevtallsutvikling

Tabell 4 Elevtallsutvikling i Tydal kommune fra 2011 til 2023

Års- trinn	2011/ 12	2012/ 13	201 3/14	2014/ 15	2015/ 16	2016/ 17	2017/ 18	2018/ 19	2019/ 20	2020/ 21	2021/ 22	2022/ 23
1.-7.	61	54	53	50	48	50	48	51	61	58	56	52
8.-10.	33	28	26	29	28	31	26	21	13	16	19	25
1.- 10.	94	82	79	79	76	81	74	72	74	74	75	77

Kilde: Tydal kommune

¹³ Hvis man forutsetter at utgiftene til skole i Tydal skal tilsvare gjennomsnittet til like kommuner betyr dette en reduksjon på 1,8 mill. hvis man legger tallene for 2017 til grunn. (74 elever * kr 24 468).

¹⁴ Gruppe 6

¹⁵ Uten Oslo

¹⁶ Viser forholdet mellom elevtimer/lærertimer. Gir et bilde av hvor mange elever som i gjennomsnitt befinner seg i en undervisningssituasjon til den enkelte lærer – lærertetthet

Tabellen viser at totalt antall elever er redusert med 22 elever fra 2011/12 til 2018/19, det forventes deretter en økning på tre elever frem til 2022/23. Dette medfører at det har blitt færre elever å dele utgiftene på i Tydal barne- og ungdomsskole, og utfordringen for kommunen er å redusere utgiftene tilsvarende.

3.3 Revisors vurdering

Den administrative styringen, organiseringen av opplæringsområdet er i samsvar med det å ha betryggende kontroll av området. Det imidlertid noen utfordringer med dagens organisering, som kommunen må ha oppmerksomhet på. Det er opprettet en stilling som sektorleder oppvekst i 50 %, fra 2016. Sektorleder oppvekst har overordnet budsjett og personalansvar for hele sektoren og er leder for rektor på skolen. I tillegg er sektorleder oppvekst ansatt som undervisningsinspektør, i 50 % stilling, underlagt rektor på skolen. Dette er en rolleblanding som kommunen organisatorisk bør søke å unngå. Dette grunnes i at den delte stillingen må oppfattes å utøve en dobbeltrolle – samme person er ansatt som sektorleder oppvekst og undervisningsinspektør. Utfordringen med dobbeltrollen er at interessekonflikter kan oppstå i enkeltsaker, videre at organiseringen også antas å medføre lederutfordringer. Håndtering av interessekonflikter reguleres både av kommunens etikkreglement og forvaltningslovens habilitetsbestemmelser, § 6. Revisor har ikke kjennskap til om interessekonflikter har oppstått, innenfor dagens organisering, styring og ledelse av opplæringsområdet.

Det rapporteres til kommunestyret på resultat fra skolene i kommunens årsmelding og regnskap, samt tertialrapportering underveis i året. Dette samsvarer med kommunestyrets gitte forutsetninger og krav i kommuneloven. Det har imidlertid vært manglende tilstandsrapportering for opplæringsområdet til kommunestyret fra 2012 til og med 2016, dette strider med opplæringslovens krav i § 13-10. Det er likevel positivt at tilstandsrapporteringen er gjennomført og behandlet av kommunestyret i 2018. Det er viktig å sikre videreføring av årlig tilstandsrapporteringen til skoleeier, dette for å ivareta kravet i opplæringsloven og skoleeiers kjennskap til opplæringsområdet. Tydal barne- og ungdomsskole har fulgt opp kommunestyrets budsjettrammer de siste årene.

Ressursbruken i grunnskolen per elev viser at Tydal har høyere utgifter per elev, enn like kommuner og landsgjennomsnittet. Gjennomsnittlige gruppestørrelser og antall elever i skolen ligger ganske likt med like kommuner, men betydelig under landsgjennomsnittet. Elevtallsutviklingen for perioden 2011/12 - 2018/19 viser en reduksjon på 22 elever i Tydal barne- og ungdomsskole. Dette har medført at det blir færre elever å dele utgiftene på, innen skolen, hvor utfordringen er å redusere utgiftene tilsvarende.

4 Tidlig innsats

Dette kapitlet besvarer undersøkelsens problemstilling to, om det sikres tidlig innsats i skolen.

4.1 Revisjonskriterier

Hovedregelen i opplæringsloven¹⁷ (§ 1-3) er at alle elever skal få en opplæring og undervisning som er tilpasset deres evner og læringsforutsetninger. Utgangspunktet er at opplæringen skal gis som ordinær undervisning, felles for alle elevene, med tilpasninger etter hver enkelt elevs faglige forutsetninger. I hvilken grad skolene lykkes med å gi tilpasset opplæring kan til en viss grad påvirke behovet for spesialundervisning for enkeltelever. I dette arbeidet er det anbefalt å avdekke behov tidlig hos elevene.

Det er videre et viktig prinsipp i opplæringsloven (§ 1-3) at på 1. til 4. trinn skal den tilpassa opplæringen i norsk (og samisk) og matematikk, blant annet gjennomføres med ekstra lærertetthet¹⁸ (tidlig innsats).

St.meld. nr. 16 Tidlig innsats for livslang læring, vektlegger at utdanningssystemet skal legge til rette for at alle inkluderes i gode læringsprosesser tidlig. Kunnskapsdepartementet har utarbeidet en veileder for overgang mellom barnehage og skole (Kunnskapsdepartementet, 2008).

Vi vil se på følgende forhold knyttet til tidlig innsats i skolen

- Overgang fra barnehage til skole
- Avdekking av behov hos elevene tidlig
- Ekstra lærertetthet fra 1. til 4. årstrinn
- Læringsresultat blant elevene i skolen

4.2 Data

4.2.1 Overgang mellom barnehage og skole

St.meld. nr. 16 Tidlig innsats for livslang læring, vektlegger at utdanningssystemet skal legge til rette for at alle inkluderes i gode læringsprosesser tidlig. Kunnskapsdepartementet har utarbeidet en veileder for overgang mellom barnehage og skole (Kunnskapsdepartementet, 2008).

---

¹⁷ Opplæringsloven § 1-3, første ledd

¹⁸ Opplæringsloven § 1-3, andre ledd

Rektor sier at alle skolestarterne går i barnehagen, og at de har gode rutiner rundt overgangen. Ansatte i skolen er på besøk i barnehagen, og skolestarterne har besøksdager på skolen. Skolestarterne har utedag sammen med elevene fra 1. og 2. årstrinn. Det innhentes samtykke for informasjonsoverføring, og det gjennomføres overføringsmøte for hver enkelt elev. I disse møtene deltar pedagogisk leder i barnehagen, 1. klasselærer og foresatte. Samarbeidet med barnehagen har utviklet seg, og det er et mye tettere samarbeid nå, enn tidligere. Kontaktlærer bekrefter det overstående og sier at dialogen mellom barnehagen og skolen fungerer tilfredsstillende og det savnes ikke informasjon om skolestarterne. Hvis det er barn med spesielle utfordringer i barnehagen, er skolen kjent med dette.

4.2.2 Avdekking av behov hos elevene

Det å avdekke behov hos elevenes faglige forutsetninger systematisk, er sentralt for å gi tilpasset undervisning.

De som er intervjuet sier at det gjennomføres systematiske kartleggingsprøver av elevenes ferdigheter, når de starter på skolen. Lærerne starter tidlig med bokstavinnlæring. Skolen benytter Utdanningsdirektoratet sine kartleggingsprøver systematisk. Rektor sier dette er gode og kvalitetssikrede verktøy.

Skolen har nylig utarbeidet en plan for arbeidet med tidlig innsats med kartleggingsprøver. Planen beskriver hva som skal gjøres av tiltak, tidspunkt og hvem som har ansvar for tiltaket i undervisningsåret. Aktiviteter i planen er f.eks. gjennomføring av prøvene fra Utdanningsdirektoratet for elever i 1.- 4. årstrinn i mars/april. Et annen aktivitet er vurdere resultatene for elever som skårer likt eller under bekymringsgrensen, med drøfting av opplæringstiltak i mai. Det er totalt 12 ulike aktiviteter i planen for arbeidet med tidlig innsats på skolen.

En kontaktlærer beskriver at de avdekker behov ved å gjennomføre kartlegging i: 1. årstrinn: Lesing og regning. 2. årstrinn: Lesing og regning. 3. årstrinn: Lesing, regning og engelsk. 4. årstrinn: Digitale ferdigheter. Hvis kontaktlærer/faglærer ser at en elev eller flere ligger under kritisk grense, vil det bli drøftet på trinn, også med spesialpedagogisk kompetanse knyttet til hvilke tiltak som kan iverksettes. Bekymringer knyttet til elevers læring kan drøftes med tverrfaglig team eller med skoleledelsen. PPT gir videre en god støtte til kontaktlærer, både når det er snakk om forebyggende arbeid og tidlig innsats, ut fra kontaktlærers oppfatning.

Ansatte vi har snakket med sier at skolen følger statlige anbefalinger om kartleggingsprøver og skolens plan for dette arbeidet. Kontaktlærer følger opp elevers utvikling og kartlegger

ved behov. Hvis det er ekstra behov hos eleven diskuteres dette med foreldre, og man setter i gang tiltak, eller melder opp behov til PP-tjenesten for nærmere vurdering. Elever som kommer under kritisk grense på kartleggingsprøver, blir sjekket ut i forhold til videre utredning.

Kartleggingsverktøy som benyttes på skolen er:

- 6 til 16 testen er en screeningtest av språkvansker for barn og ungdom i aldersgruppene 6 til 16 år.
- Calstens lesetest omfatter lesehastighet, og leseforståelse og ordkjedetest. Verktøyet kartlegger elevens ferdigheter til å lese.

De som er intervjuet sier at det har vært mye fokus på lesing i Tydal barne- og ungdomsskole. Det er også fokus på regning med tilhørende verktøy for tidlig innsats. I tillegg brukes lesebrett aktivt som verktøy for læring i norsk, regning og engelsk på skolen. Elektroniske tavler er videre et nyttig verktøy, som skolen bruker aktivt for tilrettelegging av undervisningen.

Hvis det er behov for å gjøre særskilte opplæringstiltak, legges testresultatene til grunn for disse. Et av tiltakene kan rettes mot hele klassen, ved eksempelvis satsing på lesing i en periode, hvor hele klassen tar en ny test etter tre til fire uker. Hvis dette ikke virker, kan man sette i gang ytterligere tiltak. Spesialpedagog for barnetrinnet deltar i den ordinære undervisningen ved behov, også mot enkeltelever. Alternativt gjennomføres undervisningen til enkeltelever utenom den ordinære undervisningen, i korte perioder.

Kontaktlærerne sier at det gis underveisvurdering for eleven, som dokumenteres i Oppad (digital løsning for skoleadministrasjon), to ganger i året. Dette legges til grunn for foreldresamtaler. I tillegg utføres en kontinuerlig vurdering hele tiden, for å tilpasse undervisningen til den enkelte elevs behov.

Rådgiver fra PPT sier at tradisjonelt har ikke PPT deltatt i undervisningen ved tidlig innsats på skolene. PPT deltar rådgivende i forbindelse med tidlig innsats (f.eks. angående metoder i leseopplæringen). Rådgiver viser videre til at Tydal barne- og ungdomsskole har prosedyrer knyttet til plan for arbeidet med tidlig innsats/kartleggingsprøver i opplæringsløpet. Prosedyren gir en fornuftig måte å håndtere tidlig innsats på i skolen, ifølge rådgiver. Spesialpedagogisk koordinator tar gjerne kontakt med PPT, for å få råd og veiledning knyttet til det pedagogiske opplegget.

I tilstandsrapporten for barnehagen, vises det til at de jobber systematisk med språklig kompetanse, som bidrar til økt leseglede og større forståelse for innhold, og som et grunnlag for begynneropplæring i skolen.

Utfordringer til elevene

Elevundersøkelsen har i de siste par årene vært gjennomført fra og med 5. årstrinn og gir skolen informasjon om elevenes utfordringer i opplæringen. Rektor forteller at det kan være utfordringer knyttet til sosiale ferdigheter, hvor skoleprestasjoner i form av gode resultater (karakterer) ikke nødvendigvis er sett på som svært viktig av elever/foreldre. Det kan være utfordrende å kommunisere betydningen av å arbeide godt med de ulike fagene til elevene. Ungdataundersøkelsen viser at Tydal er A-typisk. Det er færre ungdommer som føler stress pga. skoleprestasjoner. Dette kan også tolkes delvis positivt, i den forstand at fokuset rundt prestasjoner på skolen ikke er overdrevet. Dette bekreftes av flere ansatte som er intervjuet. De sier videre at alle i lærerkollegiet blir kjent med elevenes utfordringer og kan følge opp disse, noe som er positivt. De bekrefter at skolen har et godt utstyrt uteområde, idrettshall med mulighet for lek og aktivitet. Sektorleder oppvekst sier at tilbakemeldinger i elevundersøkelsen tyder på at mobbing blant elevene kan være en utfordring. Skolen har ikke lyktes i å identifisere alle og det er besluttet å sende ut en ny læringsmiljøundersøkelse, der elevenes identitet vises. Skolen arbeider også med en ny plan for læringsmiljø.

4.2.3 Ekstra lærertetthet fra 1. til 4. årstrinn

Bestemmelsen om tidlig innsats viser til at det skal være ekstra lærertetthet i fagene matematikk og norsk i 1. – 4. trinn (Kunnskapsdepartementet, 1998). Disse ressursene skal bidra til å avdekke og sette inn eventuelle tiltak tidlig, for å unngå spesialundervisning senere i opplæringsløpet. Dette er begrunnet med at etterslepet for mange av elevene ikke vil bli så stort i forhold til resten av klassen, dersom en avdekker og setter inn ulike tilpassende tiltak tidlig.

Utdanningsdirektoratet skriver at lærertettheten er høyest på de laveste årstrinnene¹⁹. Fra 1. til 4. årstrinn er det i gjennomsnitt 15,8 elever per lærer i en ordinær undervisningstime, mens det fra 8. til 10. årstrinn er 18,0 elever per lærer. En del av debatten i norsk skole i dag handler om lærernorm. Et av forslagene er maks 15 elever per lærer fra 1. til 4. årstrinn, og maks 20 elever fra 5. til 10. årstrinn. Sammenhengen mellom lærertetthet og elevenes læring påpekes

---

¹⁹ <http://tallogforskning.udir.no/innhold/hva-vet-vi-om-laerertetthet/>

fremdeles å være uklar. Flere pågående forskningsprosjekter vil kunne gi flere svar på dette, ifølge utdanningsdirektoratet.

Tabell 5 Gjennomsnittlig gruppestørrelse (elevtimer/lærertime) for Tydal kommune, 2014 – 2017.

	2014	2015	2016	2017*	Landet (2016)
1.-4.	6,2	11,1	9,3	11,1	13
5.-7.	9	6,9	7,2	6,5	13,2
8.-10.	6,8	6,7	7,8	6,8	14,1

Kilde: ssb.no

*Foreløpige tall for 2017, endelig tall er tilgjengelig fra 15. juni 2017

Tabellen viser at det gjennomsnittlige antall elever har variert fra år til år i Tydal kommune og at lærertimene da også har variasjoner. Lærertettheten er større i Tydal kommune enn i landet for øvrig. Dette vil også være relevant for tilsvarende lærertetthet i fagene norsk og matematikk i Tydal.

I tilstandsrapporten for grunnskolen i Tydal vises det til at kommunen mottar øremerkede midler for å øke lærertettheten fra 1. til 4. årstrinn, kr 205 036. Det vises videre til at skolens plan for arbeid med tidlig innsats, skal sikre felles forståelse og kollektiv praksis for igangsetting av tiltak for å bedre lese- og regneferdighetene. De som er intervjuet sier at skolen oppfyller lovkravet om ekstra lærertetthet fra 1. til 4. årstrinn.

Skolens kompetansesatsingsområder

Tydal kommune deltar i satsningen «Vurdering for læring», i perioden 2016 – 2018, jf. egen plan. Dette grunnes i at skolen har utviklingspotensialer på dette området. Alle lærere skal delta og undervisningen er nettbasert, i regi av Høyskolen på Lillehammer. Rektor sier at gjennom tiltaket «Vurdering for læring» har vurderingskompetansen økt blant lærerne. Selv om lærerne er forskjellige, så har man nå jevnet ut denne kompetansen. Målet er å skape en mer ensartet vurderingskultur ved skolen når kompetansetiltaket avsluttes. Dette skal bidra til å bedre læringen for elevene.

Flere ansatte sier at skolens ansatte underveis har diskutert kompetansetiltaket – vurdering for læring. Det gir refleksjon og erfaringsutveksling om hvordan undervisningen gjennomføres. Det er fremdeles et spørsmål om alle gjennomfører undervisningen på samme måte, kurset gir innspill på gode tema til diskusjon/refleksjon. Dette vil gi en arena for å skape en felles kultur for å utøve undervisningen blant ansatte. Utover dette tiltaket viser ansatte til at man får tilbud om kurs/etterutdanning og det er mulig å delta på disse. Rektor sier at det jobbes med en kompetanseplan for skolens ansatte nå. Skolen har ansatte med god kompetanse. Det er

utfordrende for en liten skole å oppfylle de skjerpede krav fra nasjonale skolemyndighetene, så satsingen på videreutdanning må fortsette.

Rektor sier videre at skolen har deltatt i et interkommunalt nettverk innen skole og barnehage, NEA-regionen²⁰. Nettverket i NEA-regionen avvikles i forbindelse med at Klæbu kommune går inn i Trondheim kommune. Per i dag finnes ikke noe alternativ gjennom Værnesregionen på skoleområdet. Rektor viser til at kommunene skal i møte med fylkesmannen for å drøfte utviklingen av småregionmodellen for skoleområdet. Rektor sier at de har et godt og uformelt samarbeid med skolene i Selbu, men at de ikke har noe samarbeid sørover i fjellregionen. Flere av de ansatte som revisor har intervjuet, savner at skolen har et etablert nettverk innen skole med andre kommuner. Dette som en faglig arena hvor undervisningen kan diskuteres.

Vi vil i den neste tabellen vise andel lærere med universitets/høgskoleutdanning i skolen.

Tabell 6 Utdanning til pedagogisk personell på skolen 2013-2017

	Tydal 2013	Tydal 2014	Tydal 2015	Tydal 2016	Tydal 2017*	Like kommuner 2016	GJ. Landet 2016
Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning	96,2	100	96	100	91,3	82,5	86,8

Kilde: SSB

*Foreløpige tall for 2017, endelig tall er tilgjengelig fra 15. juni 2017

Tabellen viser at lærere i Tydal barne- og ungdomsskole har i hovedsak hatt universitets/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning i perioden, dette er noe over tilsvarende andel i like kommuner og landet for øvrig.

4.2.4 Læringsresultat blant elevene i skolen

Læringsresultat blant elever

Læringsresultater for elevene i Tydal barne- og ungdomsskole i 5., 8. og 9. årstrinn er unntatt offentlighet av utdanningsdirektoratets netjtjenester. Dette grunnes i at det er for få elever i hvert mestringsstrinn, og muligheten for å bli identifisert vil være stor. Revisor velger derfor å ikke gjengi disse resultatene i denne undersøkelsen. I tilstandsrapport for barnehage og grunnskolen i Tydal, k-sak 3/18, er resultatene gjengitt på et overordnet nivå, og viser følgende:

²⁰ Samarbeid mellom Tydal, Selbu, Malvik og Klæbu kommuner innenfor områdene barnehage og skole

- I lesing viser resultatene over tid at elever i 5. årstrinn scorer lavere enn sammenlignbare kommuner og nasjonalt. Elever på 8. og 9. årstrinn ligger gjennomsnittlig rundt sammenlignbare kommuner og nasjonalt.
- Resultatet for regning har variert over flere år. De fleste av elevene ligger på de to laveste mestringsnivåene, og det er få på det høyeste mestringsnivået. Resultatene er også likt mellom ulike klasser.
- Resultatet for engelsk viser at elevene ligger under landsgjennomsnittet og sammenlignbare kommuner.
- Elevene har lavere gjennomsnittlig grunnskolepoeng enn nasjonalt

Det vises videre til at resultatene fra nasjonale prøver blir gjennomgått med lærerne, både på trinnet og i hele lærerkollegiet, hvor man i felleskap drøfter endringer som skal gjennomføres, for å øke elevenes utbytte av opplæringen.

Vi har videre hentet ut gjennomsnittlige grunnskolepoeng for avgangselever i grunnskolen fra SSB og synliggjort disse i neste tabell.

Tabell 7 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng avgangselever, 2014-2017

	Tydal 2014	Tydal 2015	Tydal 2016	Tydal 2017*	Gjennomsnitt landet 2016
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng	37,5	39,9	41,3	35,2	41,1

Kilde: SSB

*Foreløpige tall for 2017, endelig tall er tilgjengelig fra 15. juni 2017

Gjennomsnittlig grunnskolepoeng har økt i perioden 2014-2016 for avgangselever, men viser en reduksjon frem til 2017, i 2016 lå Tydal ganske likt med landsgjennomsnittet. Vi viser i neste tabell til andelen avgangselever i Tydal kommune som søker seg over til videregående skole.

Overgang til videregående skole

Tabell 8 Overgang til vgs. for elever fra Tydal barne- og ungdomsskole, 2013 -2017

	Tydal 2013	Tydal 2014	Tydal 2015	Tydal 2016	Tydal 2017*	Like kommuner ²¹ 2016	GJ. Landet ²² 2016
Direkte overgang til VGS. (%)	100	100	100	100	100	97,9	98,2

Kilde: SSB

21 Gruppe 6

22 Uten Oslo

*Foreløpige tall for 2017, endelig tall er tilgjengelig fra 15. juni 2017

Tabellen viser at alle avgangselever i Tydal barne- og ungdomsskole starter på videregående skole, dette ligger over andelen til like kommuner og landet for øvrig.

Rektor sier at Skolen har overføringsmøter med vgs. Det innhentes samtykke for å formidle informasjon om elever med tiltak/utfordringer fra foresatte. Majoriteten av elevene har overgang til Selbu vgs. Rektor får sjelden tilbakemelding fra vgs. om generelle utfordringer. Det er av og til kontakt med videregående skole angående enkeltelever, knyttet til mer informasjon om tiltak i grunnskolen osv.

Elever fra Tydal som fullfører vgs.

Vi har bedt Trøndelag fylkeskommune fremskaffe data som viser om elever fra Tydal kommune har fullført og bestått videregående skole. Fylkeskommunen har informert om at det er relativt få elever per år i Tydal kommune, noe som medfører at resultatet for disse er unntatt offentlighet. Oversendt data viser andelen elever som har fullført videregående skole i gjennomsnittet for perioden 2012/13-2016/17. Disse vises i tabellen under:

Tabell 9 Andel elever fra 2012 til 2017 i Tydal som har fullført vgs.

	Fullført og bestått	Fullført og ikke bestått	Holder på med utdanning	Sluttet
Tydal kommune	84,5 %	3,7 %	3,1 %	4,3 %
Gjennomsnitt av alle kommuner i fylkeskommunen (Trøndelag)	80,7 %	6,7 %	2 %	3,7 %

Kilde: Trøndelag fylkeskommune

Tabellen viser at det er flere elever som har fullført og bestått videregående skole i Tydal (84,5 %), enn i Trøndelag fylkeskommune (80,7%). Det er færre elever som har fullført og ikke bestått i Tydal (3,7 %) enn i Trøndelag fylkeskommune (6,7 %). Det er videre flere elever som fortsatt holder på med utdanning og har sluttet i vgs. fra Tydal, enn i snittet for Trøndelag.

Det er i tillegg oversendt en tabell som viser andelen elever som har gjennomført og bestått videregående skole siste fem år (2012/13-2016/17) hos alle kommuner i daværende Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommune. Tabellen viser at Tydal kommune er nr. 13 av totalt 48 kommuner med høyest andel elever som har fullført og bestått videregående skole i fylkeskommunen. Tabellen er vist i rapportens vedlegg to.

4.3 Revisors vurdering

Sikres tidlig innsats i skolen? Vi ser først på om det legges til rette for at alle inkluderes i gode læringsprosesser tidlig. Det gjelder ikke minst i overgangen mellom barnehage og

skole. Etter revisors vurdering har Tydal kommune utarbeidet tilfredsstillende overgangsrutiner og praksis for overganger, både for de med ordinær overgang og de med spesielle behov. Dette er i samsvar med anbefalinger fra utdanningsdirektoratet. Informasjonen som vi har samlet inn fra skolen tyder også på at rutinene følges opp, og at det er nødvendig informasjonsoverføring og møtepunkt mellom personalet ved skolen, det enkelte barnet, foreldrene og nøkkelpersoner i barnehagene. Det er viktig å videreføre dette arbeidet.

Tidlig innsats innebærer videre å følge med/opp elevene tidlig i skoleløpet. Dette gjøres ved kartlegginger, tester og observasjoner. Skolen har tatt i bruk nødvendige verktøy for å kartlegge og avdekke eventuelle behov tidlig, det er videre utarbeidet hensiktsmessige rutiner for tidlig innsats i skolen, etter revisors vurdering. Det er videre revisors inntrykk at skolen gjennomfører prøver og har verktøy for å kartlegge mestringsnivået til elevene. Dette for å igangsette tiltak for de elever som skårer likt eller under bekymringsgrensen.

Spesialpedagogisk kompetanse ved skolen deltar eller støtter opp om undervisningen for elever med behov. PP-tjenesten gir også støtte/råd ved forebyggende arbeid og tidlig innsats til lærerne på skolen ved forespørsel, noe som er viktig i dette arbeidet.

Bestemmelsen om tidlig innsats viser til at det skal være ekstra lærertetthet i 1. – 4. trinn innen fagene matematikk og norsk. Tydal kommune oppfyller lovkravet, etter vår vurdering.

Nasjonale prøver viser at elevene har varierende resultater og at man enten ligger noe under, eller i hovedsak likt med resultatet nasjonalt. Det er videre verdt å merke seg at alle elever fra Tydal har direkte overgang til videregående skole. Videre at Tydal kommune er nr. 13 av 48 kommunene i fylkeskommunen, med flest elever – som har fullført og bestått videregående skole, for perioden 2012-2017.

Kompetansesatsing er viktig for å skape en felles undervisnings- og vurderingskultur på skolen. Det er igangsatt en nettbasert kompetansesatsing for alle lærere knyttet til vurdering for læring. Det er videre lagt til rette for kurs og etterutdanning på skolen, noe som også er viktig. Skolen har deltatt i et interkommunalt nettverk i NEA-regionen, men som er avviklet, og et nytt er enda ikke etablert. Dette savnes utfra revisors vurdering. Det er videre verdt å merke seg at i hovedsak har alle lærerne pedagogisk utdanning fra høgskole/universitet i skolen, andelen er høyere enn landet for øvrig, noe som er med å ivareta kompetansekravet til lærerne i dag.

5 Tilpasset opplæring

Dette kapitlet besvarer undersøkelsens problemstilling 3, om tilpasset opplæring herunder spesialundervisning sikres i opplæringen.

5.1 Revisjonskriterier

For de elevene som ikke får tilfredsstillende utbytte av det ordinære og tilpassede opplæringstilbudet, har skoleeier plikt til å gi spesialundervisning²³. Hvorvidt læringsutbyttet er tilfredsstillende, vil bero på elevens læringsvansker og hvilke utviklingsmuligheter eleven har.

Opplæringsloven stiller en rekke krav til skoleledelsen for å dokumentere elevens behov for spesialundervisning (kapittel 5). Skoleledelsen må dokumentere hva som er avdekket av læreutfordringer, hvilke tiltak som er gjort innenfor den ordinære opplæringen. Foresatte skal være innforstått med og samtykke i de ekstraordinære tiltakene skolen gjør, for at eleven skal ha tilfredsstillende læringsutbytte. Loven krever at kommunens PP-tjeneste, som uavhengig instans, skal utarbeide en sakkyndig vurdering av elevens behov. Her skal det framgå tydelig beskrivelse av hvilke undersøkelser som er gjort og hva som er utfordringene for eleven. Videre skal den sakkyndige vurderingen inneholde tydelige anbefalinger av innhold i opplæringen, organisering og hvilket omfang det skal være av eventuell spesialundervisning. Dersom PP-tjenesten ikke tilrår spesialundervisning, skal det framgå av den sakkyndige vurderingen, hvilke tilpasninger de anbefaler innenfor den ordinære opplæringen.

På bakgrunn av den sakkyndige vurderingen, skal rette skolemyndighet fatte enkeltvedtak. Dersom det fattes enkeltvedtak, i tråd den sakkyndige utredningen, skal det framgå tydelig hvilket innhold denne skal ha, i tillegg til organisering og omfang av spesialundervisningen. Dersom vedtaket avviker fra den sakkyndige vurderingen, skal det framgå en tydelig begrunnelse.

Vi vil se på følgende forhold knyttet til tilpasset undervisning, herunder spesialundervisning i skolen:

- Statistikk knyttet til spesialundervisning i skolen, sammenlignet med andre kommuner og grupper
- Tiltak innen ordinær undervisning skal være utprøvd til elever med behov, før det gjøres sakkyndig vurdering § 5-4, 1. ledd
- Er det samsvar mellom tilrådning fra PPT og rektors vedtak om spesialundervisning

---

²³ Opplæringsloven § 5-1

- Tilrådning fra PPT følges for alle som har spesialundervisning
- Avvik fra tilrådingen begrunnes i enkeltvedtak om spesialundervisning § 5-3, siste ledd
- Oppfølging av elevers spesialundervisning rapporteres årlig, jf. § 5-5 2. ledd.
- Tilpasse opplæring til elever med spesialundervisning i størst mulig grad innenfor ordinær undervisning, jf. veileder for spesialundervisning²⁴.

Vi vil belyse følgende områder om spesialundervisning i skolen nærmere:

- Elevers behov for spesialundervisning
- Tilrettelegging av undervisning
- Vedtak om spesialundervisning

5.2 Data

5.2.1 Elevers behov for spesialundervisning

Rektor sier at skolen tidligere hadde en høy andel vedtak med spesialundervisning. I 2017 er andelen med spesialundervisning på 7 %. Her har skolen foretatt en gjennomgang av regelverk og rutiner, i tillegg til at behovet er redusert. Spesialundervisning blir gitt til elever som ikke har tilstrekkelig utbytte av den ordinære opplæringen. Øvrige får styrkingstiltak gitt innenfor ordinær undervisning. Per i dag er det ingen vedtak på spesialundervisning i 1. til 4. årstrinn, det er noen vedtak på mellomtrinnet og ungdomstrinnet. Dette bekreftes av de som er intervjuet i undersøkelsen. Revisor har fått oversendt vedtak og årsrapporter for elever med spesialundervisning for skolen, høsten 2017.

Tydal barne- og ungdomsskole har deltatt i PPT i Værnesregionen siden 2013. Siden den gang har andelen spesialundervisning blitt redusert. Den var på 20 %, i dag er andelen mer enn halvert. Antall timer per elev som har spesialundervisning varierer. Elever med sammensatte behov, har hatt betydelig antall timer med spesialundervisning og påvirket statistikken til skolen i stor grad. Omfanget av timer per elev har likevel blitt lavere over tid, ifølge rådgiver PPT.

Vi har innhentet statistikk over andel elever med spesialundervisning i Tydal barne- og ungdomsskole, vist i tabellen på neste side.

---

²⁴ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialundervisning/Spesialundervisning/>

Tabell 10 Andel elever med spesialundervisning i Tydal barne- og ungdomsskole, 2013-2017

	Tydal 2013	Tydal 2014	Tydal 2015	Tydal 2016	Tydal 2017*	Like kommuner ²⁵ 2016	GJ. Landet ²⁶ 2016
Andel elever med spesialundervisning 1.-10. årstrinn	19	20,5	15,8	9,9	6,8	10,3	7,8
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt	36,8	31,7	35,2	29	17,9	18,4	17,5

Kilde: SSB

*Foreløpige tall for 2017, endelig tall er tilgjengelig fra 15. juni 2017

Tabellen viser at andelen som har spesialundervisning i skolen i Tydal har ligget høyt fra 2013, og at denne har blitt mer enn halvert frem til 2017 og er på 6,8 %. Andelen med spesialundervisning i Tydal ligger noe under nivået for gjennomsnittet i like kommuner i 2016, men noe over landsgjennomsnittet. Andelen spesialundervisning er redusert med 3,1 prosentpoeng til 2017. Tydal har hatt betydelig høyere andel timer til spesialundervisning av antall lærertimer totalt, enn gjennomsnittet av like kommuner og landet for øvrig. Dette medfører at flere lærertimer totalt er bundet opp av spesialundervisning i Tydal kommune, enn hos de andre. Tabellen viser at andelen timer til spesialundervisning er redusert med 11,1 prosentpoeng fra 2016 til 2017, og er ganske likt med like kommuner og landsgjennomsnittet.

5.2.2 Tilrettelegging av undervisning

Tilpasse undervisningen til elever med spesialundervisning innenfor ordinær undervisning.

Sektorleder oppvekst sier at den spesialpedagogiske kompetansen ved skolen er god, og den utnyttes også til ulike styrkingstiltak i ordinær undervisning. Eksempelvis i forhold til grunnleggende ferdigheter i 1. til 4. årstrinn med lesekurs (intensivopplæring), for elever med behov for dette.

Rådgiver fra PPT deltar i dialog med ansatte på skolen om behov og tiltak til enkeltelever. Dette gjøres før skolen sender en henvisning til PPT. Dette samsvarer med nasjonale føringer og lovkrav. Det er fremdeles utfordringer både nasjonalt og lokalt om at tiltakene som evalueres skal dokumenteres, før henvisning rettes til PP-tjenesten. Det er nettopp etablert

²⁵ Gruppe 6

²⁶ Uten Oslo

nye maler på grunn av endrede krav fra nasjonale myndigheter. Tydal barne- og ungdomsskole har tatt i bruk disse. Det er videre krevende for skolens ansatte, å kjenne til om elevene har nådd kompetansemålene i hvert årstrinn, noe det også er krav om. Denne kunnskapen baseres ikke bare på resultat fra testing, men på at skolens ansatte må kjenne til at eleven har nådd kompetansemålene knyttet til kunnskapsløftet. Skolen bruker verktøy fra nasjonale anbefalinger, samt lokale verktøy, som er veldig relevante for kartlegging av enkeltelever. Rådgiver mener at skolen tar tak i utfordringene og gir tidlig innsats til elevene. Rådgiver peker på en utfordring knyttet til at det er små klasser og at det er ressurskrevende å jobbe med en eller to elever med ekstra behov, under disse forutsetningene.

Det er etablert ansvarsgruppe for elever med sammensatte behov, og som har individuell opplæringsplan. Dette er tverrfaglig sammensatt ansvarsgruppe, med ansatte fra skole, PP-tjenesten, kommunen, foreldre osv., som følger opp elevens behov. Ansvarsgruppen ser ut til å fungere etter hensikten og etter elevens behov.

Rådgiver fra PPT sier at utfordringen med spesialundervisningen, er at denne kan forstyrre den ordinære undervisningen og eleven må trekkes ut, individuelt eller i mindre grupper. Det er videre diskusjoner i hele landet om at generelt for lav grunnbemanning, kan medføre en effekt med økt behov for spesialundervisning på skoler, ifølge rådgiver PPT.

5.2.3 Vedtak om spesialundervisning

Undervisningsinspektør sier at hovedtyngden av spesialundervisningen gis innenfor rammen av ordinær undervisning. Det gis også spesialundervisning i mindre grupper, mens én til én undervisning gjennomføres kun unntaksvis. Videre at prosessen knyttet til vedtak om spesialundervisning gjerne starter med observasjoner, og at lærerne utarbeider en pedagogisk rapport. Dernest oversendes saken til PPT, som foretar nødvendige undersøkelser. Dette kan være både observasjoner og tester. Når undersøkelsene er foretatt, skriver PPT en sakkyndig vurdering. Undervisningsinspektør fatter deretter vedtak om spesialundervisning, i tråd med anbefalinger fra PPT. Skolens vurderinger handler i stor grad om hvordan spesialundervisningen skal organiseres og gis, og at antall timer i stor grad er en gitt størrelse fra PPT sin side. Skolen fatter ikke vedtak som går på tvers av PPT sin anbefaling, ifølge de som er intervjuet. Dette bekreftes også av rådgiver fra PPT.

Spesialpedagog for barnetrinnet sier at i trinn eller grupper, der det er flere elever med enkeltvedtak, samordnes spesialundervisningen. Spesialundervisningen kan gjennomføres inne i den ordinære undervisningen, i ei lita gruppe, eller på eget undervisningsrom, i deler av eller i hele timen. Vurderingen underveis tas opp fortløpende av spesialpedagog, i

samarbeid med kontaktlærer. Nye opplæringstiltak settes i gang ved behov. Spesialpedagog legger til rette for undervisning i klassen, slik at flest mulig kan følge ordinær undervisning.

De som er intervjuet sier at alle elever med vedtak om spesialundervisning har individuell opplæringsplan - IOP. Det er viktig at målene samsvarer med enkeltvedtaket og grunnlaget i sakkyndigvurderingen, da IOP er arbeidsverktøyet for elever med spesialundervisning. Fremdeles er det et spørsmål om målene i IOP alltid samsvarer godt nok, med vedtak om spesialundervisning, ifølge rådgiver fra PPT.

De som er intervjuet sier at det gjøres en mindre evaluering av tiltak hvert halvår i forbindelse med foreldresamtale. Det utarbeides årsrapport knyttet til vedtak om spesialundervisning. Her redegjøres det for gjennomførte tiltak og det gis en evaluering. Årsrapporten oversendes PPT og foreldre. Årsrapporten danner grunnlaget for en eventuell ny individuell opplæringsplan. Rådgiver fra PPT sier at PP-tjenesten mottar årsrapport for spesialundervisning og deltar i evalueringen av opplæringsmål knyttet til målene i IOP. Dette for å få kjennskap til hvordan opplæringen har fungert. Etter at perioden for spesialundervisning har gått ut, må skolen ta kontakt med PP-tjenesten for en ny utredning og eventuelt forlengelse av vedtaket knyttet til spesialundervisning.

Revisor har innhentet årsrapporter for elever med vedtak om spesialundervisning for skoleåret 2015/2016 og 2016/2017. Disse gir en oppsummering av ressurser og type undervisning til den enkelte elev. Videre gis det en oversikt over elevens kompetanse, mål for planperioden på kort/ og lengre perspektiv, samt en årlig oppsummering/konklusjon for hver elev.

5.3 Revisors vurderinger

I opplæringslovens § 1-3 skal opplæringen tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte elev. Læreplanverket inneholder føringer for læring, som er relevante for tilpasset opplæring. Noen elever trenger tilpasset opplæring som avviker fra læreplanmålene, og vil da, etter sakkyndig vurdering, kunne få vedtak om spesialundervisning.

Vi har gjennomgått og presentert tall som viser en generell nedadgående tendens, når det gjelder andelen elever som mottar spesialundervisning, i 1. til 10. årstrinn. Denne var i 2017 på 6,8 %. Dette er noe under andelen for like kommuner og landsgjennomsnittet. I 2014 var andelen elever med spesialundervisning på 20,5 % i Tydal barne- og ungdomsskole. Det er ulike årsaker til reduksjonen av andelen spesialundervisning. En årsak knyttes til at behovet er redusert, en annen årsak er at skolen har gjennomført en økt satsing på styrkingstiltak i ordinær undervisning. I dette arbeidet deltar kontaktlærer, spesialpedagogiske kompetanse, i

dialog med rådgiver fra PPT. Denne praksisen er i samsvar med kravet i opplæringsloven om at opplæringstiltak skal være utprøvd, før prosessen med sakkyndig vurdering startes.

Når skolen ber PPT gjøre en sakkyndig vurdering skal det fattes enkeltvedtak (jf. opplæringsloven § 5-1). I skolene i Tydal, er det rektor, ved undervisningsinspektør som fatter enkeltvedtak. Enkeltvedtakene om spesialundervisning følger opp sakkyndigvurdering fra PPT, ut fra revisors vurdering. Det er videre utarbeidet individuell opplæringsplan - IOP for alle elver med spesialundervisning. Dette er arbeidsverktøyet med mål for planperioden for hvert fag. Rådgiver fra PPT peker på at det er fremdeles forbedringspunkter i IOP, for å sikre at mål samsvarer bedre med grunnlaget i sakkyndigvurderingen i skolen. Det er utarbeidet årsrapporter for hver enkelt elev med vedtak om spesialundervisning, i samsvarer med opplæringslovens krav.

Det er revisors inntrykk at spesialundervisningen i hovedsak utføres i ordinær undervisning. I noen grad utøves spesialundervisningen, én til én, eller som gruppeundervisning, med noen få elever i kortere perioder. Denne praksisen samsvarer med anbefalinger i veileder for spesialundervisning fra utdanningsdirektoratet, ut fra vår vurdering.

6 Høring

En foreløpig rapport ble sendt på høring til rådmannen i Tydal kommune, den 20.3.2018. En e-post med høringssvar ble mottatt fra rådmannen, den 8.4.18. Høringssvaret er lagt ved rapportens vedlegg 1. Rådmannen hadde ikke merknader til rapporten. Revisor har ikke endret høeringsrapporten, grunnet høringssvaret.

7 Konklusjon og anbefalinger

7.1 Konklusjon

Utføres grunnskoleopplæringen i Tydal kommune i samsvar med kommunestyrets rammer?

Vi konkluderer med at Tydal barne- og ungdomsskole har en organisering og styring som i hovedsak sikrer betryggende kontroll og oppfølging av kommunestyrets rammer de siste årene. Det er imidlertid en dobbeltrolle i rådmannens styring av oppvekstområdet, som kommunen organisatorisk bør søke å unngå. Dette for å unngå interessekonflikt og ledelsesutfordringer i styring av opplæringsområdet. Det har videre manglet en tilstandsrapportering til skoleeier i deler av siste periode, og dette er ikke i samsvar med opplæringslovens krav. Det er positivt at siste tilstandsrapport for opplæring er behandlet i kommunestyret. Skoleeier må sikre videreføring av årlig tilstandsrapportering av opplæringsområdet.

Ressursbruken per elev i skolen er høy i Tydal, sammenlignet med snittgrupperinger. Dette har sammenheng med en elevtallsreduksjon, noe som medfører at det er færre elever å dele utgiftene på. Tydal kommune er sårbar for større variasjoner i antall elever, da dette får betydning for kommunens utgifter per elev. Dette er forhold som må ha kommunens oppmerksomhet.

Sikres tidlig innsats i skolen?

Det er revisors konklusjon at det sikres tidlig innsats i skolen ved overganger mellom skole og barnehage. Det er etablert rutiner og verktøy for kartlegging av elevenes mestringsnivå, noe som er sentralt i dette arbeidet. Det er videre ekstra lærertetthet fra 1. til 4. årstrinn i skolen, samt at det er en bred kompetansesatsing blant ansatte på skolen. Det interkommunale nettverket knyttet til opplæring i NEA-regionen er avviklet og det er ikke etablert et nytt. Dette kan medføre sårbarhet og bør ha kommunens oppmerksomhet.

Skolens læringsresultater i nasjonale prøver, ligger noe under eller likt med sammenlignbare kommuner og landet for øvrig. Det er likevel verdt å merke seg at Tydal er blant de kommuner i Trøndelag, med flest elever som fullfører og består videregående skole.

Sikres tilpasset opplæring innenfor den ordinære opplæringa?

Vi konkluderer med at kommunen i all hovedsak har tilfredsstillende oppfølging av elever med behov for spesialundervisning. Vi ser at andelen elever som har vedtak om spesialundervisning er over halvert siden 2014 til 2017, og er på 6,8 % i 2017. Tydal barne- og ungdomsskole jobber med tilpasset opplæring ved at de tar i bruk ulike metoder og verktøy,

for å kartlegge og avdekke ståsted og eventuelle vansker. Vi ser videre at man har økt styrkingstiltak i den ordinære undervisningen, dette gir en positiv utvikling med tanke på systematisk arbeid for tilpasset opplæring til den enkelte elev.

7.2 Anbefaling

Vi anbefaler Tydal kommune:

- Å sikre at styring av opplæringsområdet er i samsvar med gjeldende krav til dette
- Sikre at tilstandsrapporteringen innen opplæringsområdet videreføres, i samsvar med opplæringslovens krav
- Etablere nettverksamarbeid innenfor opplæringsområdet med andre kommuner

Kilder

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)

Fra eldst til yngst — samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole, Kunnskapsdepartementet:

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/barnehager/veileder/f-4248-fra-eldst-til-yngst.pdf>

Veileder Spesialundervisning, 2014, Utdanningsdirektoratet

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/spesialundervisning/Spesialundervisning/>

Sentrale verdier for tilpasset opplæring, 2015, Utdanningsdirektoratet

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/tilpasset-opplaring/sentrale-verdier/>

Vedlegg 1 – Kommunens hørings svar

Rådmannen har i e-post av 8.4.2018 gitt følgende tilbakemelding på høringsrapporten:
Har gjennomgått rapport og har ingen spørsmål eller merknader.

Med vennlig hilsen

Heidi Horndalen

Rådmannen

Vedlegg 2 – Elever som har bestått vgs.

Nr.	Kommune	Prosent fullført og bestått trinnet VGS
1.	1644 - HOLTÅLEN	88,5
2.	1635 - RENNEBU	88,3
3.	1717 - FROSTA	88,3
4.	1736 - SNÅSA	88
5.	1738 - LIERNE	86,1
6.	1640 - RØROS	86
7.	1743 - HØYLANDET	85,7
8.	1756 - INDERØY	85,7
9.	1648 - MIDTRE GAULDAL	84,9
10.	1634 - OPPDAL	84,8
11.	1653 - MELHUS	84,6
12.	1714 - STJØRDAL	84,6
13.	1665 - TYDAL	84,5
14.	1624 - RISSA	84,2
15.	1636 - MELDAL	84,2
16.	1750 - VIKNA	83,9
17.	1613 - SNILLFJORD	83,4
18.	1612 - HEMNE	83,3
19.	1664 - SELBU	83,2
20.	1725 - NAMDALSEID	83
21.	1622 - AGDENES	82,7
22.	1719 - LEVANGER	82,5
23.	1751 - NÆRØY	82,4
24.	1638 - ORKDAL	82,1
25.	1663 - MALVIK	81,9
26.	1630 - ÅFJORD	81,8
27.	1742 - GRONG	81,3
28.	1617 - HITRA	81,1
29.	1740 - NAMSSKOGAN	81,1
30.	1721 - VERDAL	80,8
31.	1632 - ROAN	80,6
32.	1702 - STEINKJER	80,6
33.	1627 - BJUGN	80,4
34.	1711 - MERÅKER	80,1
35.	1724 - VERRAN	79,8
36.	1748 - FOSNES	79,6
37.	1601 - TRONDHEIM	79,4
38.	1633 - OSEN	78,8
39.	1657 - SKAUN	78,5
40.	1621 - ØRLAND	78,2
41.	1662 - KLÆBU	78,1
42.	1718 - LEKSVIK	77,1

43.	1739 - RØYRVIK	76,7
44.	1744 - OVERHALLA	76,4
45.	1620 - FRØYA	76,2
46.	1755 - LEKA	76,2
47.	1703 - NAMSOS	75,7
48.	1749 - FLATANGER	72,9
Total	Alle elever Trøndelag	80,7

Kilde: Trøndelag fylkeskommune

Hovedkontor – Fylkets hus Steinkjer
Postadresse: Postboks 2565, 7735 Steinkjer
Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no